

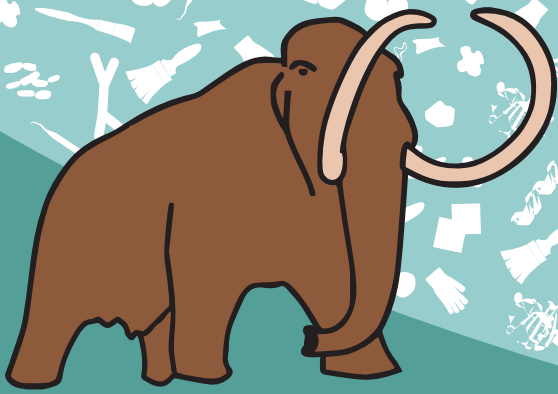
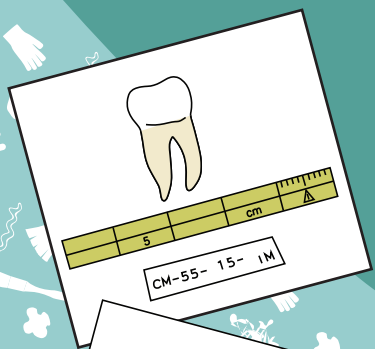
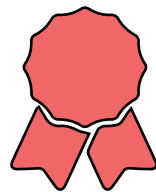
ጉዕዞ ናብ

ሳይንሳዊ መፅናዕት ሰነድ - ጥንቲ

ናይዚ መፅሓፍ ባዓል ዋና፦

ሸም

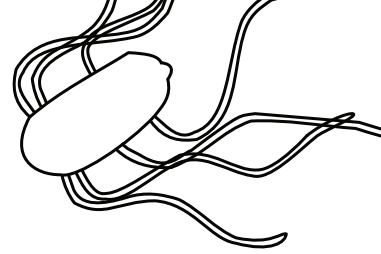
ቀፃሊ ተመራመሪ ሰነድ ጥንቲ ኣብ ስልጠና

ሕብረ መፅሓፍ

ብትኩል ማክሶ ፕሮጀክት ንደክብታዊ ሰነድ - ሰብ

ጉዕዞ ናብ

ሳይንሳዊ መፅናዕት ሰነድ - ጥንቲ

ናይዚ መፅሓፍ ባዓል ዋና፦

ሸም

ቀፃሊ ተመራመሪ ስነ-ጥንቲ ኣብ ስልጠና

ሕብረ መፅሓፍ

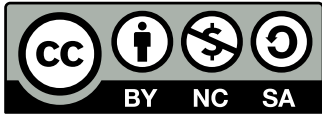
ብጉዳይ ማክሶ ፕላንክ ንጨቀታዊ ሰነድ - ሰብ

ሓታሚ፡- ትካል ማክስ ፕላንክ ንፍልቀታዊ ስነ-ሰብ
ካርታዊ፡- ክርስቲና ዋሪነር (Christina Warinner)
ሓጋዚ ካርታዊ፡- ጄሲካ ሄንዲ (Jessica Hendy)
መቅረብቲ ፅሑፍ፡-
ዘንድራ ፋጊርናስ (Zandra Fagernäs)
ጄሲካ ሄንዲ (Jessica Hendy)
አሊሰን ማን (Allison Mann)
አሺልድ ሩግና (Åshild Vågene)
ኪ ዋንግ (Ke Wang)
ክርስቲና ዋሪነር (Christina Warinner)

ናብ ቋንቋ ትግርኛ ተርጓሚ፡-
ጉዕሽ ምላው

ኣራሚ ትርጉም ፅሑፍ፡-
ባራቪ ሃይለ ተኸሉ

እዚ ሕብሪ መፅሓፍ ኣካል ሳይንሳዊ ገለፅቲ ስክልታት ኣደላልዎ ስልጠና ትምህርቲ ኮይኑ ዝተዳለወ እዩ።

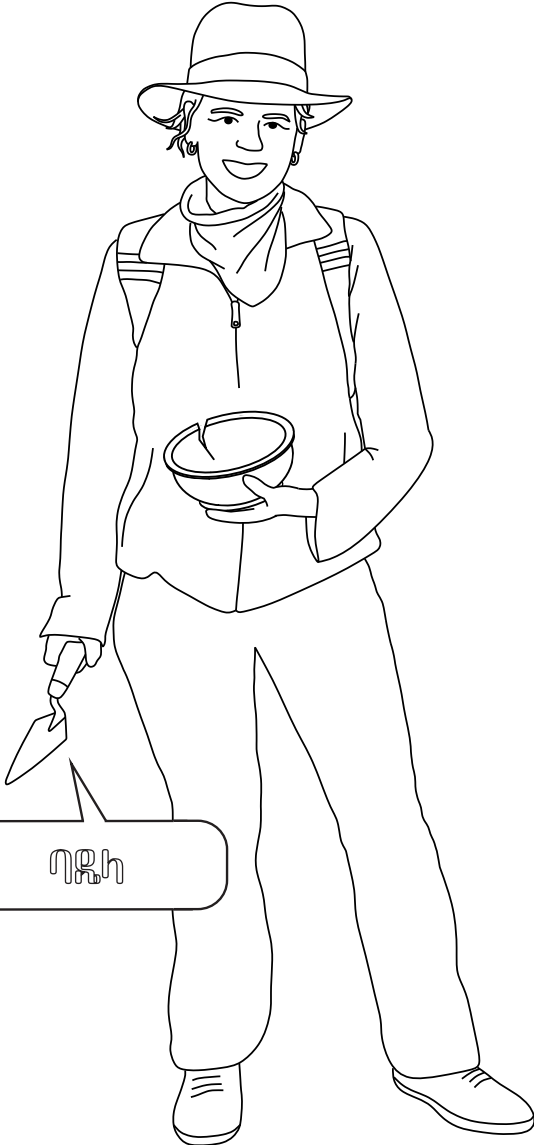
Attribution-NonCommercial-ShareAlike
CC BY-NC-SA

DOI: 10.17617/2.3524692
2023

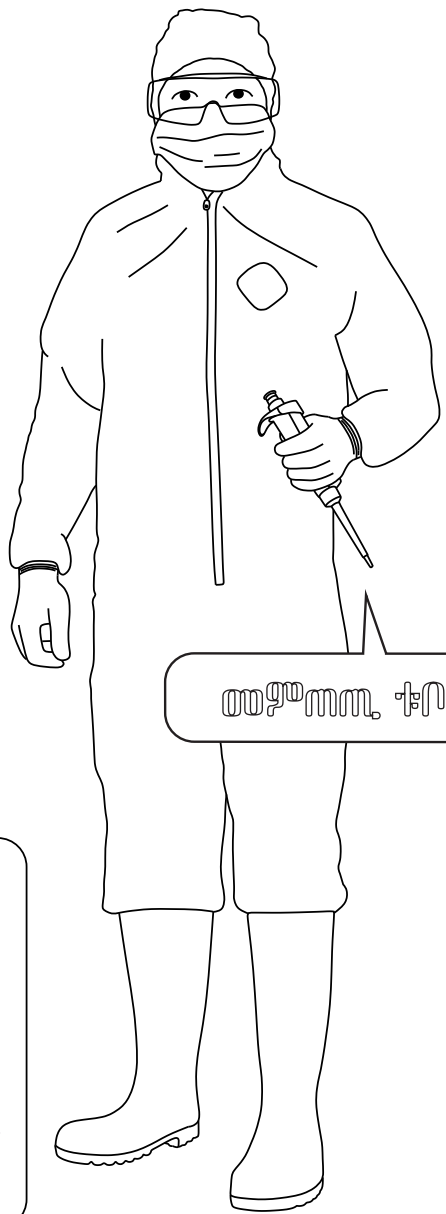
ንሕና እንመን ኢና?

ምሁራት ስነ-ጥንቲ ሳይንሳዊ አገባባትን ሓዲሽቲ ሜላታትን ብምጥቃም ኣብ ዛዕባ ታሪኽ ወዲ ሰብ ንዝለዓሉ ሕቶታት ዘፀንፁ ተመራመርቲ እዮም።

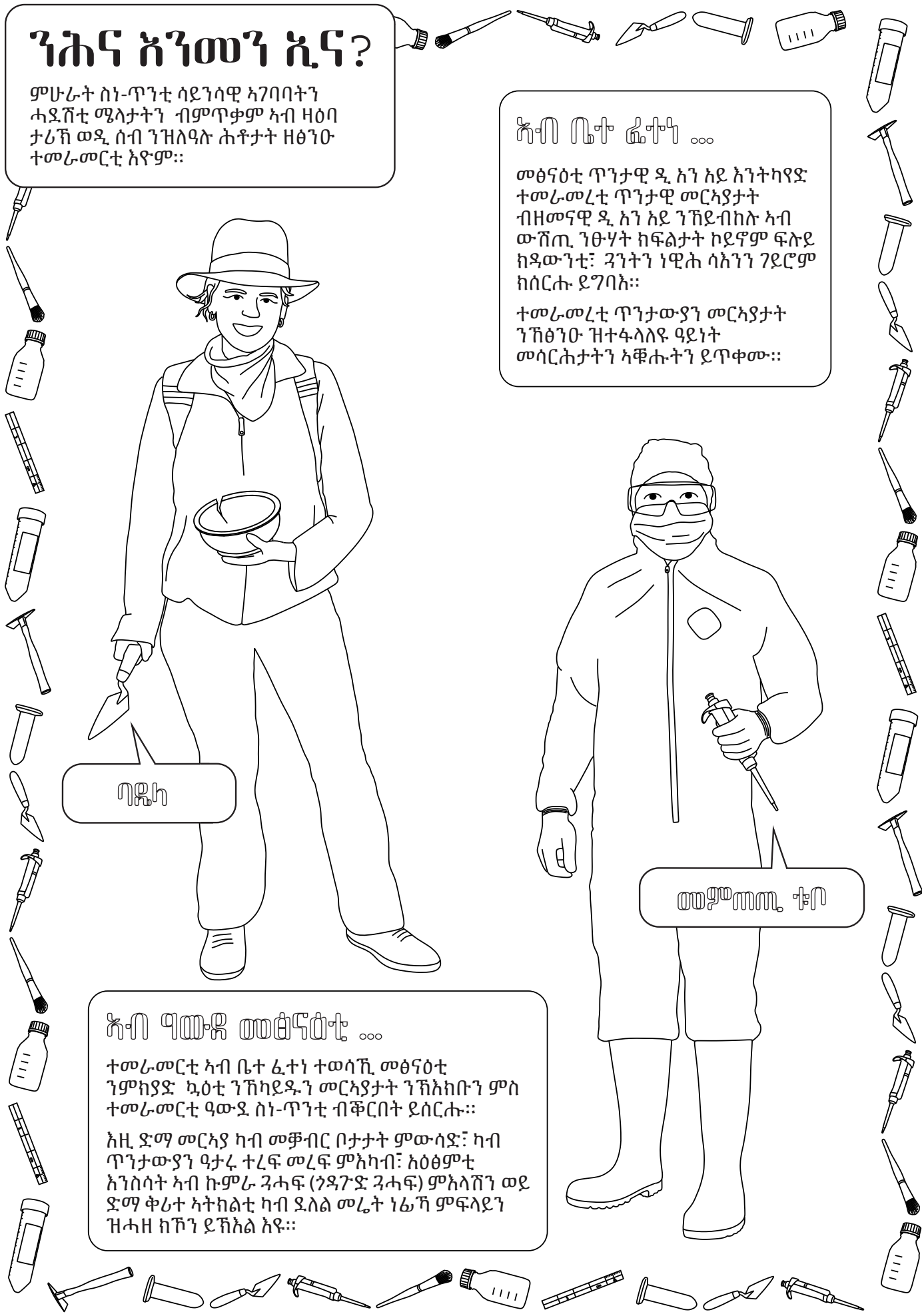
ባዴካ

ኣብ ቤተ ፊተካ ...
 መፅናዕቲ ጥንታዊ ዲ ኣን ኣይ እንትካየድ ተመራመርቲ ጥንታዊ መርኣያታት ብዘመናዊ ዲ ኣን ኣይ ንኸይብከሉ ኣብ ውሽጢ ንፁሃት ክፍልታት ኮይኖም ፍሉይ ክዳውንቲ፣ ጓንትን ነዊሕ ሳክንን ገይሮም ክሰርሑ ይግባእ።
 ተመራመርቲ ጥንታውያን መርኣያታት ንኸፀንፁ ዝተፋላለዩ ዓይነት መሳርሕታትን ኣቐሑትን ይጥቀሙ።

መምጠጢ ቱቦ

ኣብ ዓመዳ መፅናዕቲ ...
 ተመራመርቲ ኣብ ቤተ ፊተካ ተወሳኺ መፅናዕቲ ንምክያድ ኳዕቲ ንኸካይዱን መርኣያታት ንኸእክቡን ምስ ተመራመርቲ ዓውዲ ስነ-ጥንቲ ብቐርቦት ይሰርሑ።
 እዚ ድማ መርኣያ ካብ መቐብር ቦታታት ምውሳድ፣ ካብ ጥንታውያን ዓታሩ ተረፍ መረፍ ምእካብ፣ ኣዕፅምቲ እንሰሳት ኣብ ኩምራ ጓሓፍ (ጎዳጎድ ጓሓፍ) ምእላሽን ወይ ድማ ቅሪት ኣትክልቲ ካብ ደለል መሬት ነጌኻ ምፍላይን ዝሓዘ ክኾን ይኸእል እዩ።

የውዳዊ ኳሪት

ተመራመርቲ ስነ-ጥንቲ ናይ ወዲ ሰብ ታሪኽን ቅድመ ታሪኽን ንምፅናዕ ኣብ መላእ ዓለም ጉዕዞ ናካይዱ። ኣብ መሳርሕታት ኳሪት ብተወሳኺ ሓዲ ሓዲ ቦታታት ብፉሉይ ኩነታት ዝተዳለው ኣቕርቦታትን ናውትን የድልዮም እዩ። ንኣብነት፡ ኣብ ሂማልያስ ተመራመርቲ ስነ-ጥንቲ ፍቓድ እግሪ ጉዕዞን ናብ ጎብ መሓኾሪ ናውትን የድልዮም እዩ።

Department of Immigration
TREKKING PERMIT

accordance with the rule 33 of
Schedule - 2 (Relating to Sub-Rule (1) of Rule 19)
in the permission is the
District (except
to 19

NTNC-ACA
Entry Permit
(ACAMCA/GCA)
Receipt No. 0281630
Entry Permit No.
Full Name:
Date of Birth:
Passport No.
Nationality:
Purpose of Visit:

Date:
Entry Permit Issuing Authority
Signature
Full Name:
Designation:

NATIONAL TRUST FOR NATURE CONSERVATION
NTNC-ACA
Entry Fee Receipt
Ticket No. 0281630
Date
Nationality
Authorized Signatory
SHERPA SHAIKUN-LA

TOURIST COPY

Immigration Officer
No

ሳምድዞንግ፣ ኔፓል

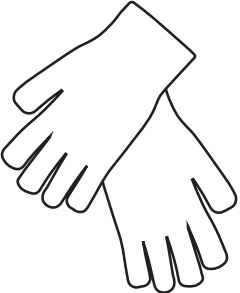
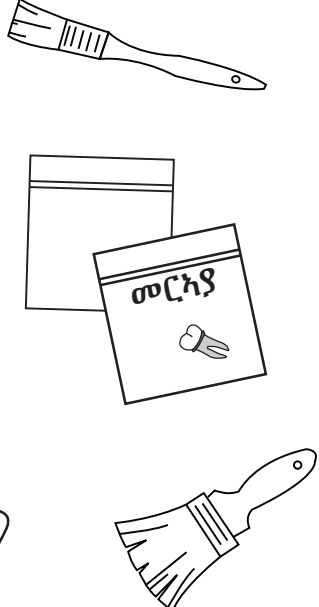
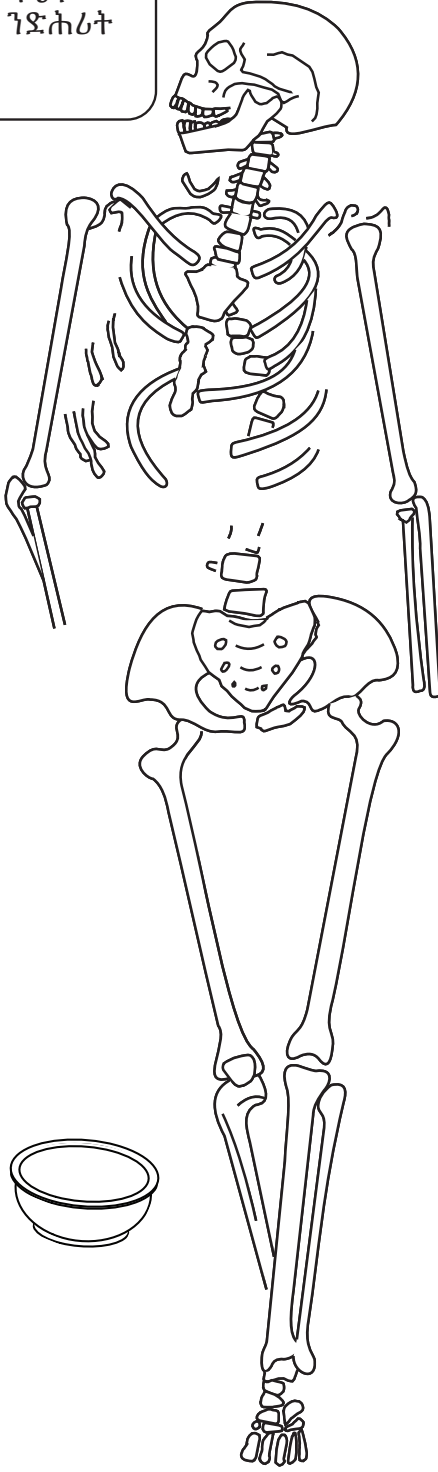

ድክት ስኒ

ድክት ስኒ ወይ ድማ ብዕኸኸ ስኒ ብሂወት እንዳሃለና ናብ ቅሪትነት ዝልወጥ ብሕታዊ ክፋል ኣካልና እዩ። ምግብን ባክተሪያን ኣጠንኪሩ ስለዝሕዝ ዝነበረ ናይ ጥዕና ኩነታትን ናይ ኣመጋግባ ስርዓትን ንድሕሪት ተመሊስካ ንምፅናዕ ይጠቅም።

ክዕፅምጥን ክሰናኘን

ፈለገ ፍልሰት ጥንታውያን ደቂ ሰባት ንምክትታልን ከም ፀጉርን ሕብሪ ዓይንን ዝኣመሰሉ ኣካላዊ ምስልታት ንምፍላጥን ከምኡ እውን ለውጥታት ዘርኢ ንምፅናዕን ክጠቐሙ ዝኸኣሉ ቁርፅራፃት ዲ ኣን ኣይ ኣብ ኣዕፅምትን ኣስናንን ይርከቡ። ኣስናን ብተላባዕቲ ሕማማት ናይ ዝሞቱ ሰባት ሕማም ናይ ዘምፅኡ ታህሞስያን ዲ ኣን ኣይ እውን ክሕዙ ይኸኣሉ።

ክዕፅምቲ ክንሰሳት

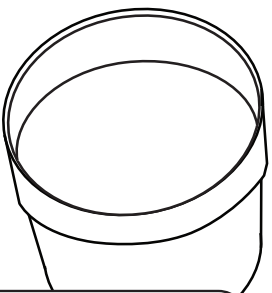
ኣዕፅምቲ ኣንስሳ ናይ ጥንቲ ማሕበረ ሰባት ስርዓት ኣመጋግባን ቁጠባታትን ከመህረና ይኸኣሉ እዮም። ከምኡ እውን ራዲዮካርቦን ዴትንግ ንምስራሕን ጥንታዊ ከባብያዊ ኩነታት ኣንታይ ይመስሉ ከምዝነበሩ ንምግለፅን ይጠቐሙ እዮም።

ክብ ሰብርግር ዕትሮ ዝርከብ ተፈጪ መፈጪ ምግባቢ

ኣብ ስራሕቲ ዓታሩ ዝርከቡ ዝርከቡ ቅሪታት ምግብን ካልኦት ተረፍ መረፋትን ናይ ኣትክልትን እንስሳትን ፕሮቲናት፣ ደቀቕቲ ኣካላት ተኸልን ኣሰር መብሰሊ ምግቢ ስብሕታትን ክሕዙ ይኸኣሉ እዮም። ኣብ ጭቃ ካብ ዝተሰርሑ ድስትታት ዝርከቡ ተረፍ መረፋት ዝገበር ትንተናዊ መፅናዕቲ ብዛዕባ ጥንታውያን ህዝብታት ስርዓት ኣመጋግባን ኣግባባት ምድላው ምግብን ከምህረና ይኸኣል።

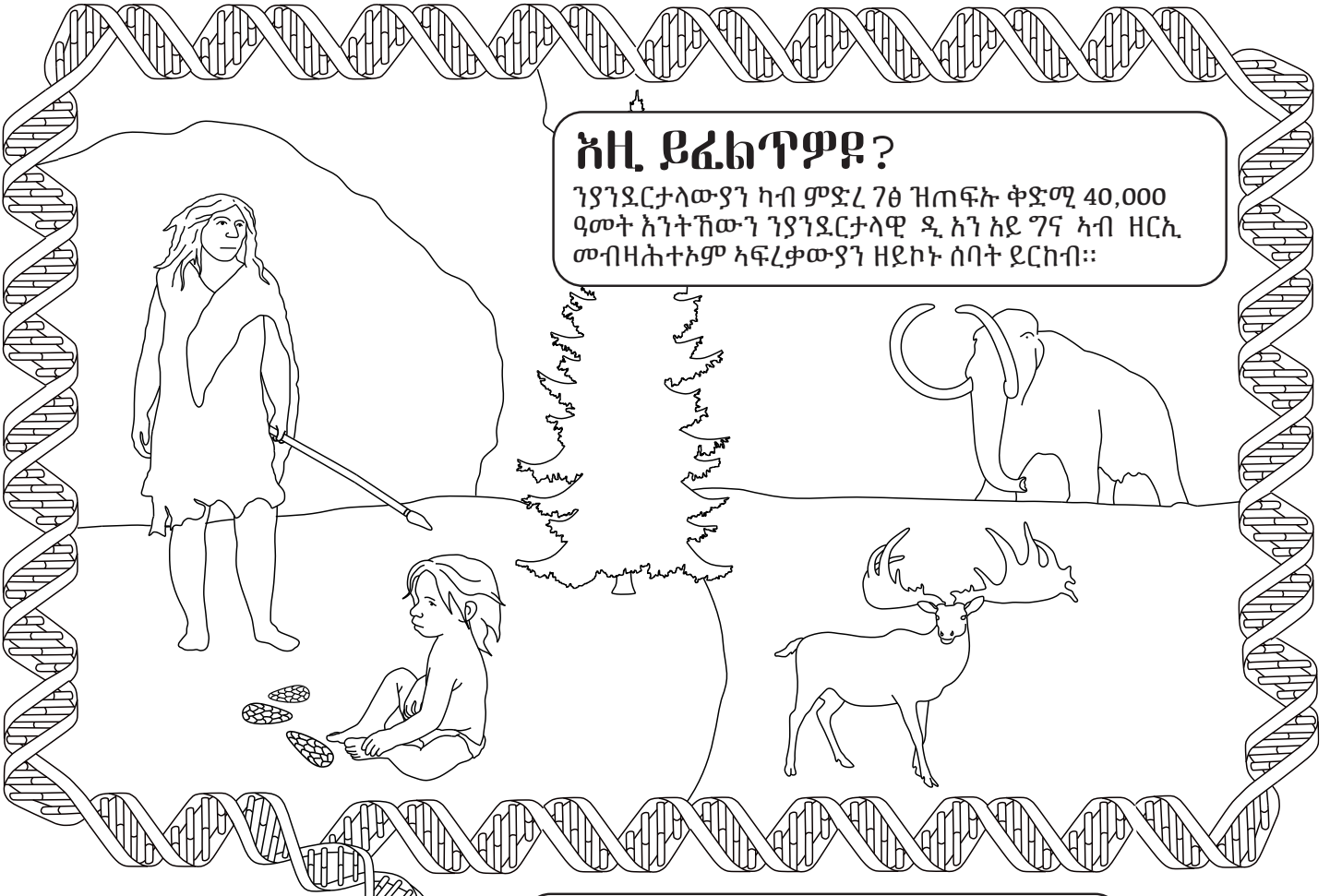
ኣፅንዖም ኣገራት

ምሁራት ስነ-ጥንቲ ብዛዕባ ታሪኽ ወዲ ሰብ ዝምልከቲ ሕቶታት ንምምላሽ ሳይንሳዊ ኣገባባትን ሓዲሽቲ ሜላታትን ይጥቀሙ። ትኽክለኛ ኣግባብ ዘለዎም መሳርሕታት ብምጥቃም ካብ ኣዕፅምቲ፣ ስንን ዕትሮን ዝኣመሰሉ ኣናኡሽተይ መርኣያታት ብምውሳኔ ብዙሕ ሓበሬታ ምርካብ ይከኣል እዩ።

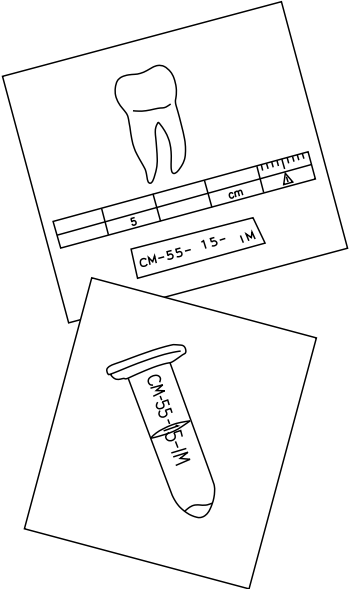
እዚ ይፈልግዎቹ?

ንገንደርታላውያን ካብ ምድረ ገፅ ዝጠፍኡ ቀድሞ 40,000 ዓመት እንተኸውን ንገንደርታላዊ ዲ ኣን ኣይ ግና ኣብ ዘርኢ መብዛሕተኦም ኣፍረቃውያን ዘይኮኑ ሰባት ይርከቡ።

መብቁኣት ወዲ ሰብ

ጥንታዊ ዲ ኣን ኣይ ናይ ቀረባ ፍልቀታዊ ዓሌትና ዝኾኑ ንገንደርታላውያን ንክንፈልጥ ይሕግዘና ኣሎ።

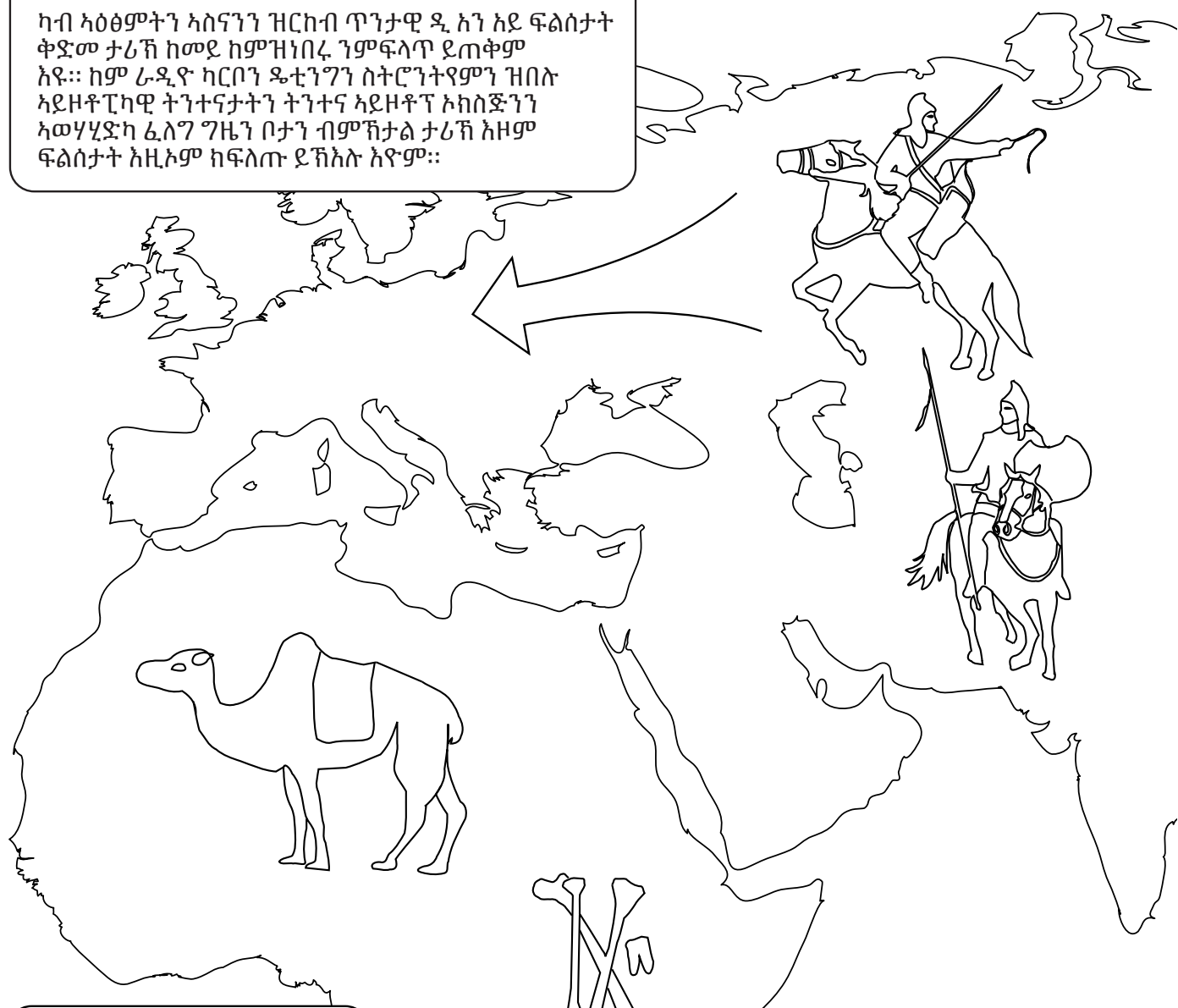
ሰነ - ፎክቶት
ኣስናንን ኣዕፅምትን ጥንታውያን ደቂ ሰባት ብምፅናዕ ቀዳሞት ኣብ ሓጎታትና ከመይ ይነብሩ ከምዝነበሩን ንሕና ከም ሰባት እውን ከመይ ኢልና ናብዚ ሕዚ ዘለና ዓይነት ዘርኢ ከምዝመፀና ክንፈልጥ ንክእል ኢና።

ጥንታዊው ዲን ፍጠራ

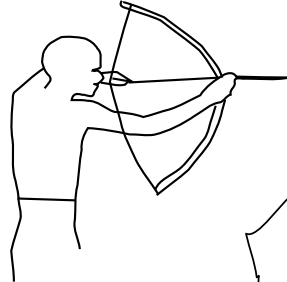
ካብ ኣዕጅምተን ኣስናንን ዝርከብ ጥንታዊ ዲን ኣይ ፍጠራ ቅድመ ታሪኽ ከመይ ከምዝነበሩ ንምፍላጥ ደጠቅም እዩ። ከም ራዲዮ ካርቦን ዴቴንግን ስትሮንቲየምን ዝበሉ ኣይዘቶፒካዊ ትንተናታትን ትንተና ኣይዘቶፕ ኦክስጅንን ኣመሃሪኻ ፈለግ ግዜን ቦታን ብምኽታል ታሪኽ እዘም ፍጠራታት እዚኦም ክፍለጡ ይኸእሉ እዮም።

ሲሲናውያን፣ ማእኸላይ ኤሲዮ ናይ ሓዲን ዘመን፣ 700 ዓ.ዓ.

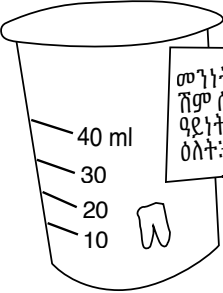

እዚ ይፈጠሩ?

ራዲዮካርቦን ወይ ናይ 14C ተኸልታት ምግብም ኣብ ዘዳልዉሉ ካብ ኣየር ዝወሰድዎ ተለዋዋጢ ናይ ካርቦን ኣይዘቶፕ እዩ። እንስሳት ናይ ተኸልታት እንትምገቡ ራዲዮካርቦን ናብ ኣካላቶም የዋሃህዱ። ራዲዮካርቦን ናይ ሕይወት ደብስብስ። ኣብ ጥንታዊ መርኣያ ዝርከብ መጠን 14C ብምልካዕ ሓዲ ሂወታዊ ኣካል ቅድሚ ከንዲዩ ዓመት ይነብር ከም ዝነበረ ምግማት ይከኣል።

ፊደያካርቦን ዲቴንግ

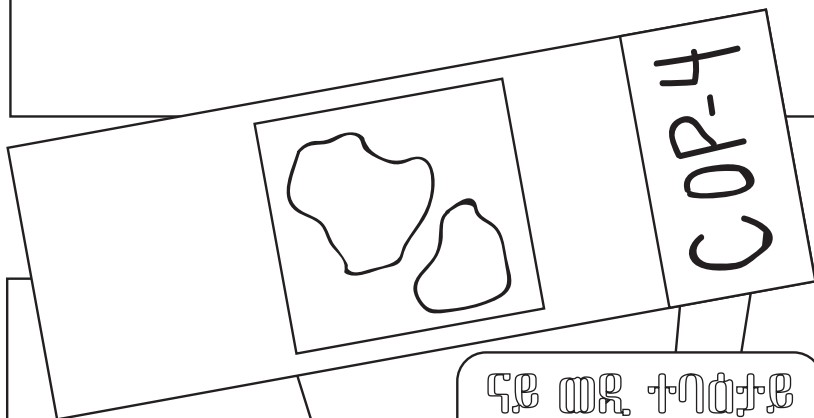
መንነት መፍለዩ መርኣያ፣
ሽም ሰራሕተኛ፣
ዓይነት መርኣያ፣
ዕለት፣

ራዲዮካርቦን ዴቴንግ ከሳብ 40,000 ዝዕድሚኦም እንስሳታትን ተኸልታትን ዕድሚኦም ንምፍላጥ ዘኸኸል ሜላ እዩ።

ጥንታዊ ስርዓት አመጋግባ

ተመራመርቲ ኣናኸሽቲ ክፋላት ምግብ ኣብ ጥንታዊ ዕትሮታትን ኣስናን ወዲሱብን ንምክላሽ ማይክሮስኮፕ ክጥቀሙ ይኸክሉ ኣኖም። እዚ ስልቲ ትንተና ደቀቐቲ ቅሪታት ኣብ ሜዞ ኣሜሪካ ዝርከቡ ጥንታውያን ማያውያን ቅደሚ ልዕሊ 2000 ዓመታት ስለ ዝምገብዎም ዝነበሩ ዓይነታት ምግብ ክነፈልጥ ገደሩና እዩ።

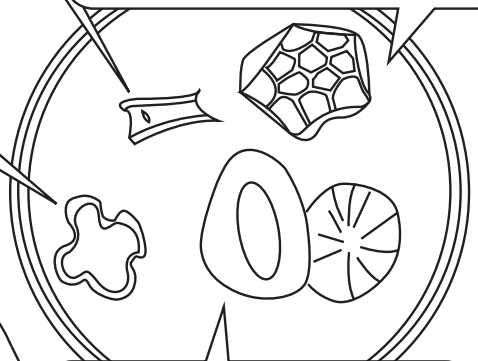
ኪፓን፥ ሆንዱራስ
ጥንታዊ ማዕድን፥ 300 ዓ.ም.

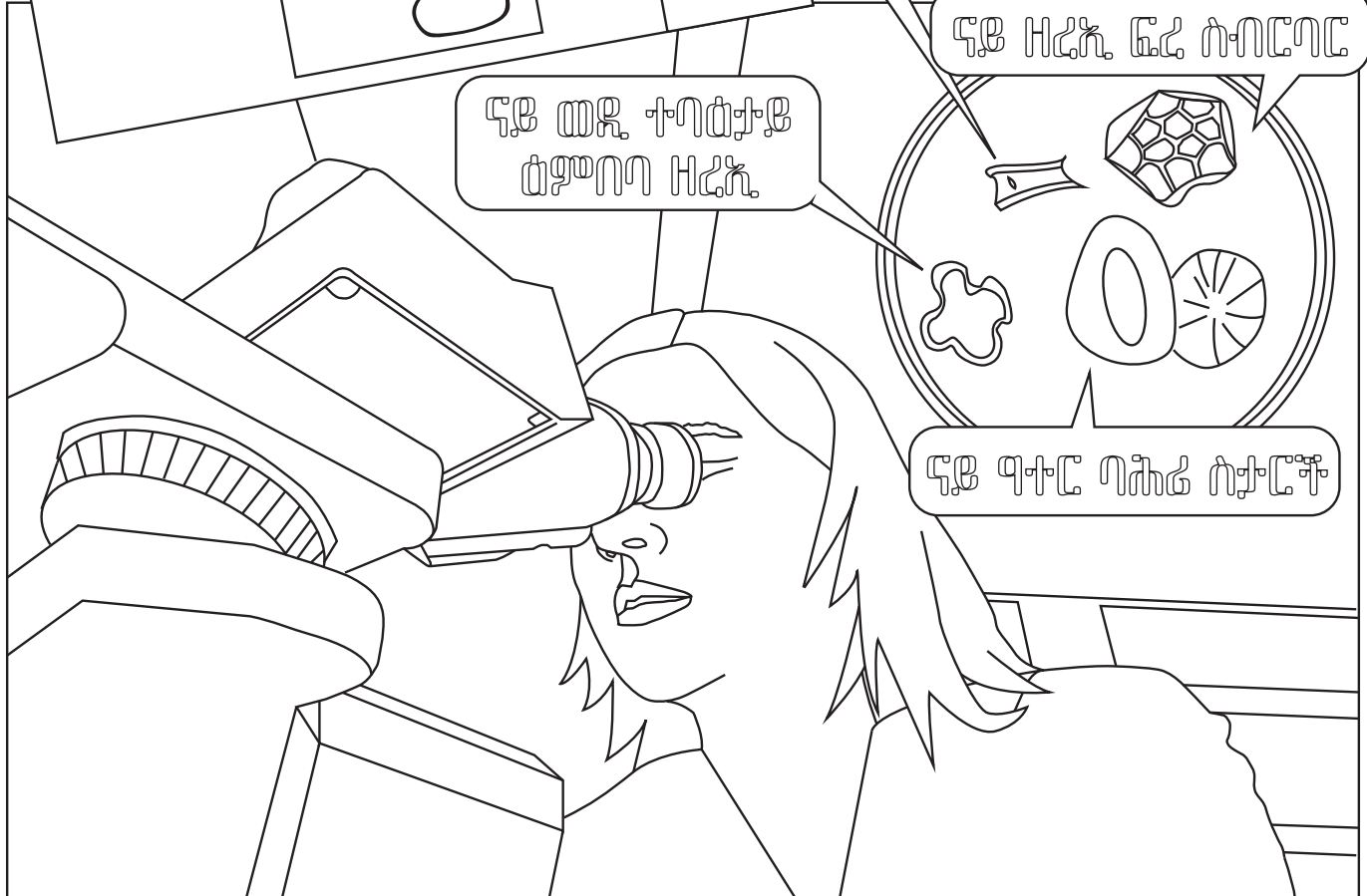
ናይ ዕፋን ፍይቶኪዝ

ናይ ዘረኡ ፎረ ስብርባር

ናይ ወዲ ተባዕታይ ዕምባባ ዘረኡ

ናይ ዓተር ባሕሪ ስታርቶ

ዘቤታዊ ምግባር

ንልዕሊ 10,000 ዓመታት ደቀ ሰባት እንስሳትን አትክልትን እናመረጥ ንፍሉደ ረብሐታት እናራብሱ ይርከቡ። ከፍቲ መጀመሪያ ዝተለመዱ ናይ ምግብ ዘቤታዊ እንስሳት እንተኾኑ ጥንታውያን ደቁ ሰባት ንፅዕነት፣ ስጋ፣ ፀባን ቈርባትን ይጥቀሙሎም ነደሮም።

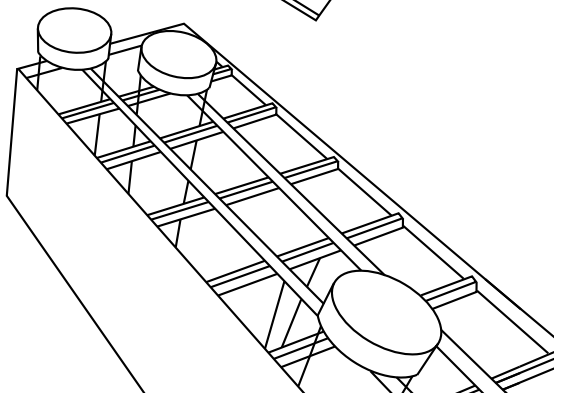
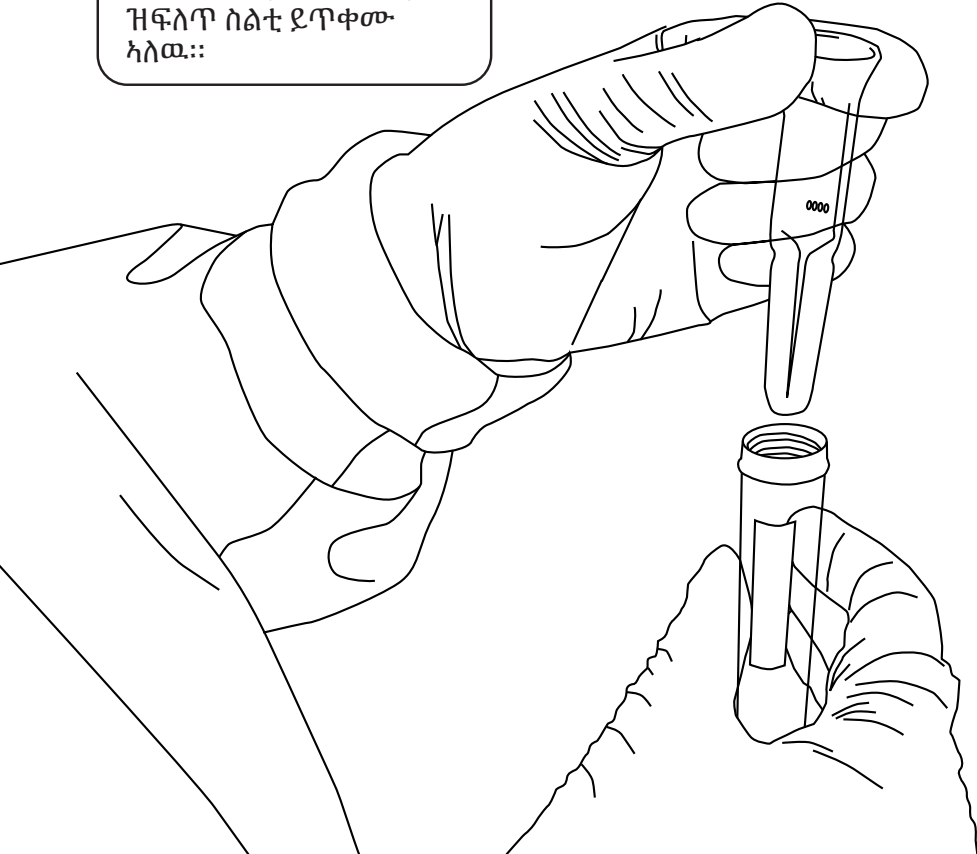
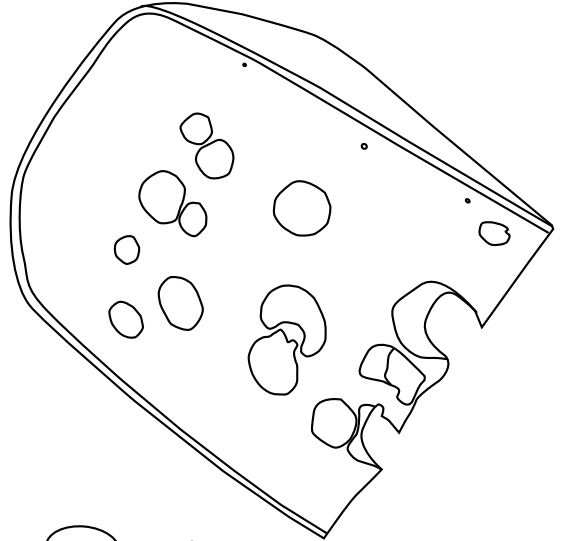
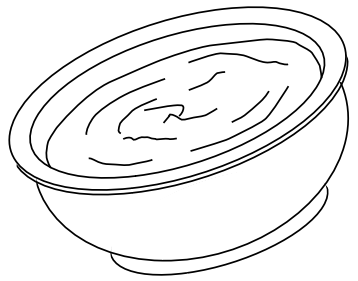
ነዚ ይፈክጡ ዩ?

ከፍቲ እንስሳ ዘቤት ዝተገብሩ ኡሮክስ ካብ ዝበሃሉ ኣብዚ ሕዚ ሰዓት ካብ 7ፀ መሬት ካብ ዝጠፍኡ ዓበይቲ ናይ በረኽ ዘርኢ እንስሳት እዮም። ከፍቲ ዝተለመዱ እንስሳ ዘቤት ከምዝኾኑ ዘርኢ ናይ መጀመርያ መረዳኻታ ዝተረኽበ ካብ ደሴት ኣናቶሊያ ናይ ሎሚ ቱርኪ ዝበሃል ዓዲ እዩ።

መብቁኤ ውፅኢት ፀባ

ኣጠቓቕማ ውፅኢት ፀባ ብኸመይ ከምዝተጀመረ ብዝገባኦ ዋላ ኣይፈለጥ እምበር ተመራመርቲ ስነ ጥንቲ ኣብ ኣስናን ቅድመ ታሪኽ ናይ ፀባ ፕሮቲናት ብምእላሽ ንጥፊታት ውፅኢት ፀባ ቅድመ ታሪኽ ንምፍላጥ ማስ ስፔክትሮሜትሪ ተባሂሉ ዝፍለጥ ስልቲ ይጥቀሙ ኣለዉ።

ሞንጎሊያ

ከም አፍራስ፣ ከፍቲ፣ አባጊዕ፣ አጣል፣ ያክ፣ ዓጋዜናት ከምኡውን አግማል ዝኣመሰሉ ዝተፋላለዩ ዓይነታት እንስሳት ኣብ ሳዕሪ ዘለዎም ቦታታት ሞንጎሊያ ይነብሩ። ዘላናት ካብ ሕጽሕጽ እዞም እንስሳታት ፀባን ውዲኢት ፀባን ዓፍርዮ።

ፈረስ

ያክ

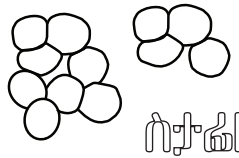
ጥዮቤ

ጠጌዕ

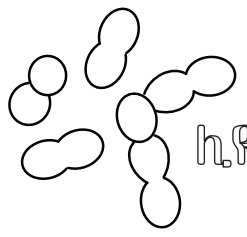
ኣሕመ

ምግብታት ፀባን ውፅኢት ፀባን

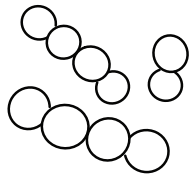
ኣብ ሞንጎሊያ ምድላው ምግብታት ፀባን ውፅኢት ፀባን ብጣዕሚ ኣገዳሲ ዝኾነ ኣካል መነባብሮ እዩ። መፅናዕትታት ጥንታውያን ቅርስታት ከምዝሕብሩልና እዚ ልምዲ እዚ እንተንኢሱ ክሳብ ቅድሚ 3500 ዓመታት ዝዘልቐ እዩ።

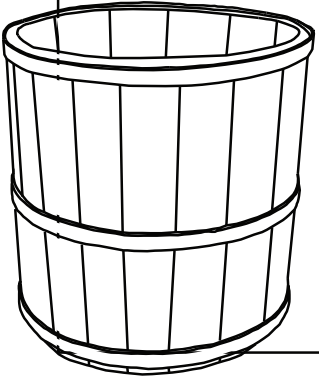
ሰታፊኩኮኮሶ

ኪዮኮሞሶቱክ

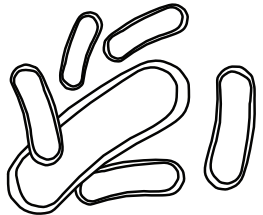

ኣክቶኮኮሶ

ኣብ ፀባ ዝርከቡ ደቀቕቲ ታህዋሳያን (መሃይክሮባት)

ደቀቕቲ ታህዋሳያን ብፍላይ ኗሚ ባክተርያን ደስተታትን ካብ ፀባ ዝዳለው ከም ርግኦ፣ ጠሰሚን ኣጅቦን ዝበሉ ዝተፈላለዩ ዝተለመዱ ምግብታት ከምኡ እውን ቡዙሕ ዘይተለመዱ ከም ናይ ሞንጎልያ ኤሩል (ደረቕ ርግኦ) ምግብን ኣደርጅን (ቢራ ፀባ ፈረስ) ንምድላው ብጣዕሚ ጠቓሚ ተራ ደፃወቲ እዮም።

ኣክቶባሲኮሶ

omni hilantia...
deuotione decantare: qui totum
aut Acridia

ጥንተ-ዕድን ሕማማት

ኣዕፅዎቲ፣ ኣስናንን ዕታኸ ስንን ብዛዕባ ቀደምቲ ደቂ ሰባት ናይ ጥዕና ኩነታት
ዝገልፁ ጠቐምቲ ሓቢራታታት ዓቂቦም ናፅንሑ። ንኣብነት፡ ኣብ? ዝደኸደኸ ስ?፤
ዝርከቡ ዲ ኣን ኣይን ፕሮቲናትን ተመራመርቲ ታሪኽ ሕማም ግርፃንን ምብስባስ
ስንን ንኸርጽኡ ይሕግዙ።

non...
p...
dentib; p...

entes fin
grecos d
nunt qf
odente
omni
Apost
diuid
tes
deutu
dicit p/A
sunt deu

color qui oculis dicitur
b; capiat nec sapor qui fan
nec dimum; molle quod
nat; r tamen aliquis est y
falsc est. explicare non
sup iohem Sinos vnt
in utims Affiat: omnis
sugge...

quod ne offerenda deo m
tes in medio ciuitatis in
sedite opib; mentes msu
specione custodiant: si
omni deuotionis portan

ኣምላኒ ቦኒም
ብዛዕባ መነባብሮ ኣውሮፓውያን
ኣብ ማእኸላይ ዘመን ይገልፁ።
እዚ ኣብ ማእኸላይ ዘመን ዝነበረ
ኩነታት ጥዕናን ሕማምን ብዝበለፀ
ንምርዳእ ዝሕግዙና መስተዊ ቆላት
ሕክምና ስንን ሓለዋ ጥዕናን ዝሓዘ
እዩ።

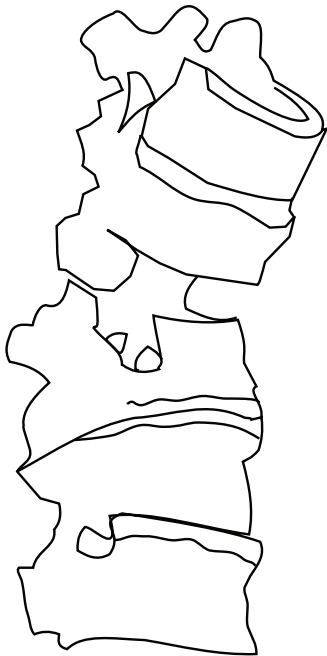
sunt scanti p...
mo loco humilitatis S
pffoz in solio spei
uento fisci iohes m

tes fm a? mesam plantaria m ossib; max
allaz; 2 meum quib; dam iaduib; man; 2 sut
m...

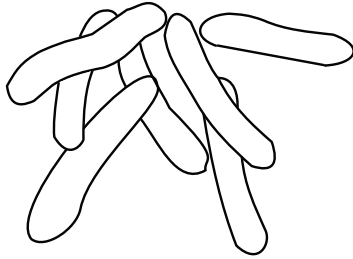
quod priores p...
u; tamom f... ad flangendu

tantis. in p...
a dulcora sup me

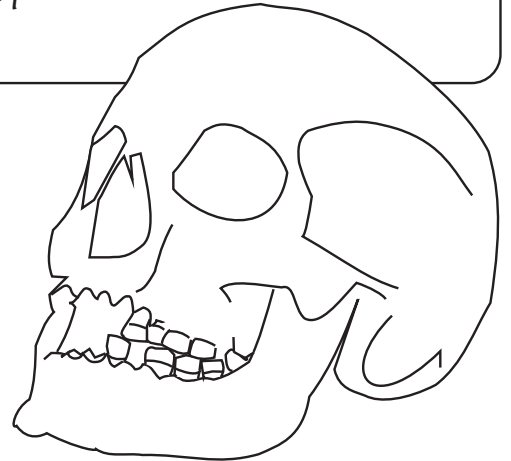

ሳንባ መንቀርሳን ደዌ ስጋን

ሳንባ መንቀርሳን ደዌ ስጋን ማደኮባክቴሪያም ቲዩብርኪውሎሲስን ማደኮባክቴሪያም ሌፕራን ብዝተበሃሉ ተዛመድቲ ባክተርያታት ኣቢሎም ይመጡ። ክልቲኦም ባክተርያታትን ኣዕፅምቲ ከጥቅዑ ዝኸአሉ እንትኹ ኣብ ኣዕፅምቲ ዝተርፉ ዲ ኣን ኣይ ተመራመርቲ ብዛዕባ ታሪኽ ኣዘም ጥንታውያን ሕማማት ንኸትንትኑ ክርድኡን ደሕግዘዎም ኣለዉ።

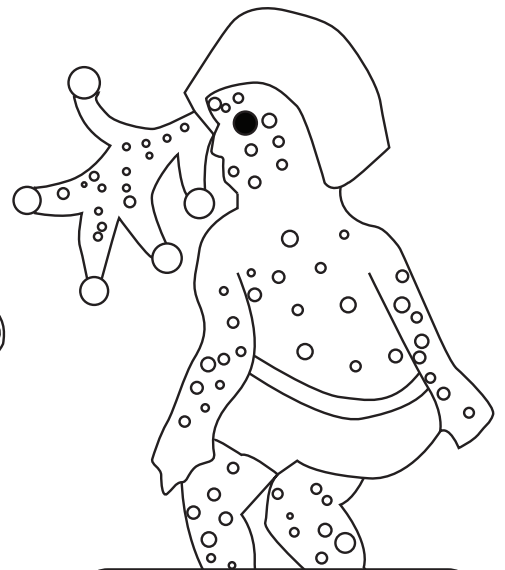

ማደኮባክቴሪያም ኬፕፊ

ኮከኪ ዝትኪ

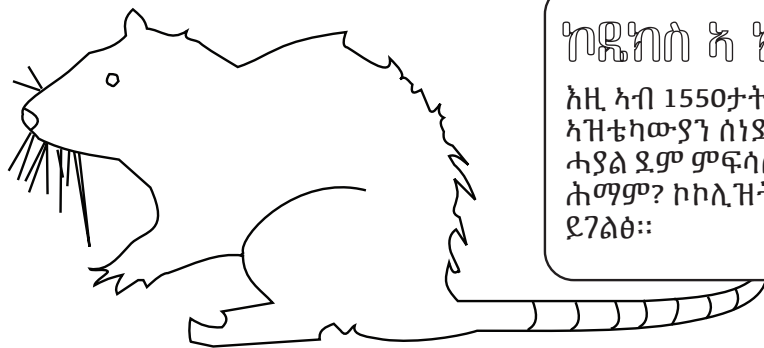
ካብ 60-90% ዝግመት ህዝቢ ሜክሲኮ ኣብ መንጎ 1545ን 1550ን ድ.ል.ክ. ኣዝቴካውያን ኮከኪ ዝትኪ ኢሎም ብዘፀውዕዎ ሓዲ ዘይተፈለጠ ተላባቢ ሕማም ፀኒቱ እዩ። ኣብ ቀረባ እዋን ሳልሞኔላ እንቴሪካ ፓራታይፊሲ ዝባሃል ሕማም ዘምፀእ ታህቦስ ዲ ኣን ኣይ ኣብ ኣስናን ናይ ተላባቢ ሕማም ግዳያት ዝኹኑ ሰባት ተረኪቡ እዩ።

ሳኬሞኔካ ኦኛቴሪካ

ዶክተር ሽፍብጫ

ኣብ መበል 17 ክፍለ ዘመን ሓሻይም ግዳያት ሕማም ተላገብ እንትሕከሙ “ሕማቕ ኣየር” ንምክልኻል ዲፍ መሰል መሸፊኒ 7ፅ ደገብሩ ነደሮም።

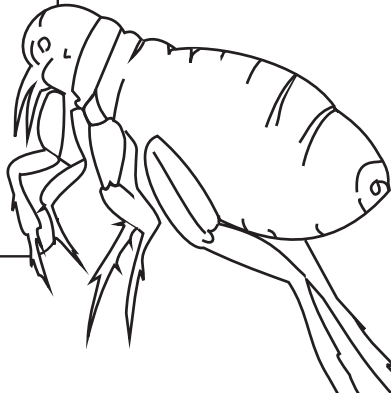

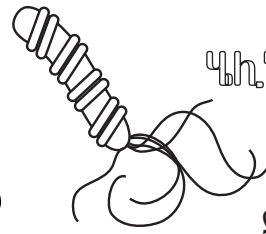
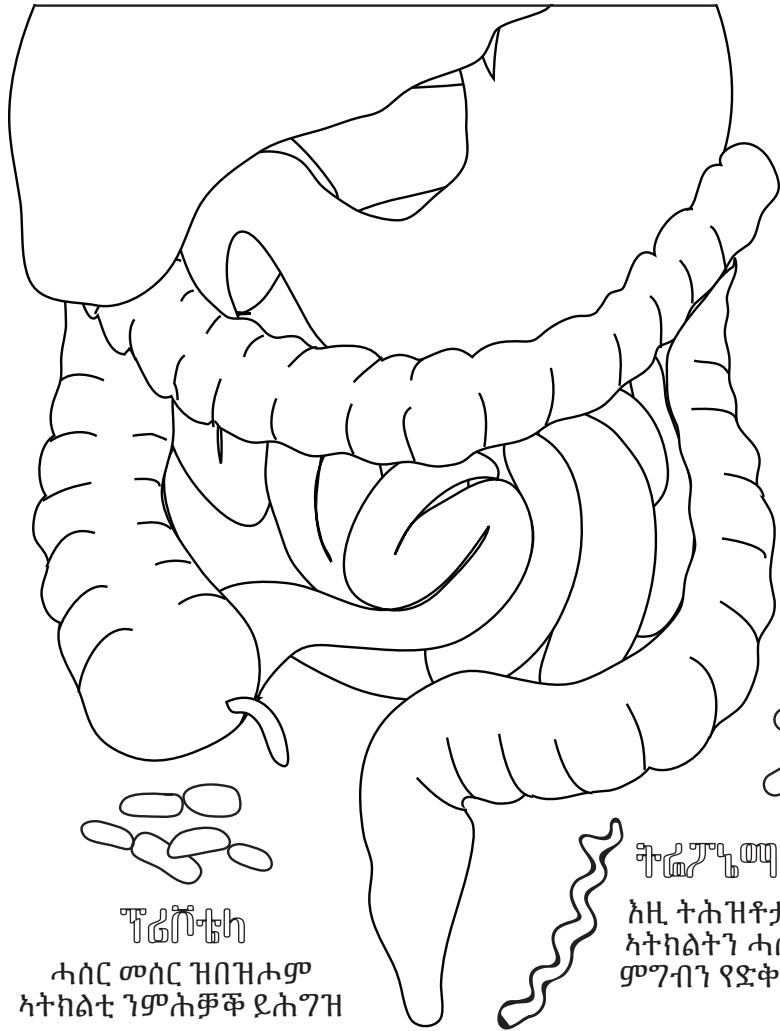
ኮደክስ ኦ ክፍዝ

እዚ ኣብ 1550ታት ዝተዳለወ ናይ ኣዝቴካውያን ሰነድ ረስኒ፣ ሸፍታን ሓያል ደም ምፍሳስን ምልክታት ሕማም? ኮከኪ ዝትኪ ከምዝኹኑ ይገልፅ።

ሕማም ተካጉብ

ሕማም ተላገብ ዩርሲኒያ ፔስቲስ ብዝባሃል ባክተርያ ዝመፀእ እንትኹውን ብመልከፍቲ ኣብ ኣናፁ ብዝነበሩ ቁንጭታት ኣቢሉ ይመሓለፍ። በዘም ቁንጭታት ዝተነኸሱ ሰባት ብተላባቢ ሕማም ይታሓዙ። እቲ ካብ 1346 ክሳብ 1353 ድ.ል.ክ. ፍርቂ ናይ ኣውሮፓ ህዝቢ ዝቐተለ ፀሊም ሞት መንቀሊኡ ተላባቢ ሕማም እዩ ነደሩ።

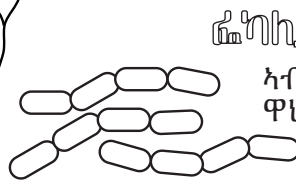

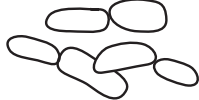
ሃኪኮባክተር ፓይኮሬ
 ኣብ ከስዐ ዝነብር
 እንትኸውን ቁስለትን
 ሓዲ ሓዲ ካንሰርን ከምፅእ
 ደኽእል

ባይሬባክቲያ
 ህፃናት ፀባ ከሕቕቕ
 ደሕግዞም

ፊኮኪባክቲያ
 ኣብ ውሽጢ ማዕንጣን ዝነብሩ
 ጥህዮታት ምግብ የዳሉ

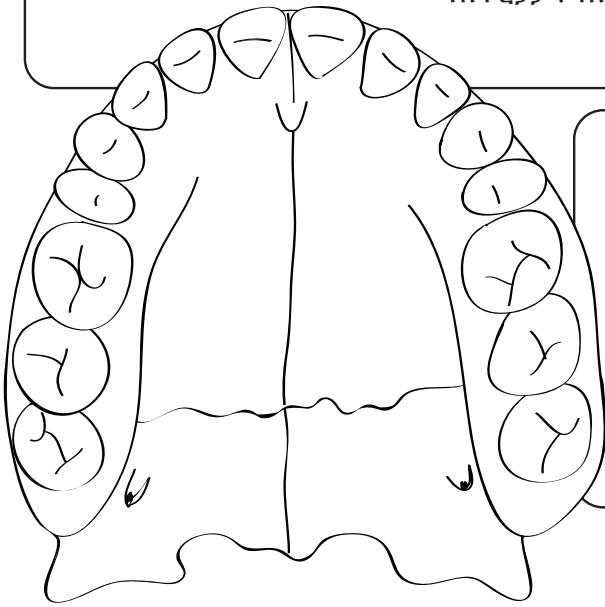
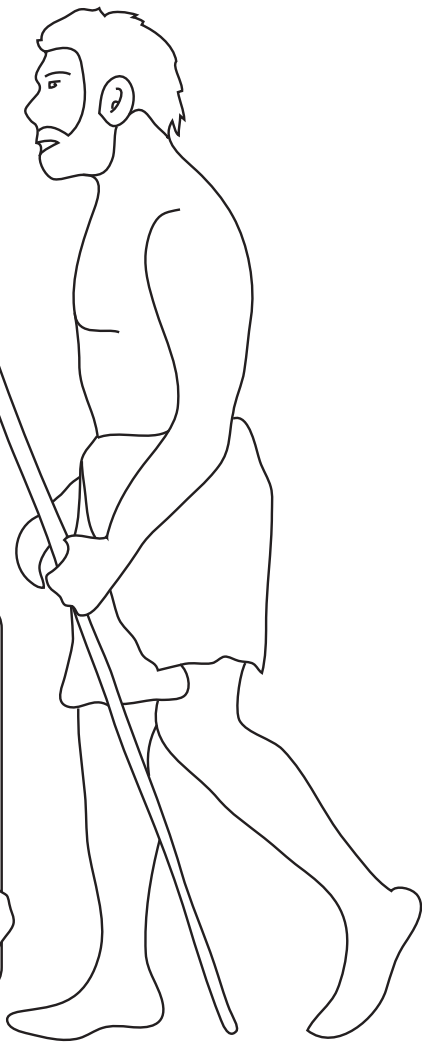

ፕሪዮቲካ
 ሓሰር መሰር ዝበዘሐም
 ኣትክልቲ ንምሕቓቕ ደሕግዞ

ቫሬንግሚያ
 እዚ ትሕዝቶታት
 ኣትክልትን ሓሰር መሰር
 ምግብን የድቅቕ

ናይ ቀዳሞት ሰባት ማይክሮባዮም
 ኣካላትና መንበሪ ናይ ብትሪሊዮናት ዝቐፀሩ ጥህዮታት ባክተርያ እንትኸውን ብሓፈሻ እዚኦም ማይክሮባዮም (እኩብ ደቂቅቲ ህዋሳት) ተባሂሎም ይፍለጡ። ኣብ ውሽጢ ማዕንጣና ዝነብር ባክተርያ ምግብ ንምሕቓቕን ሕማም ናይ ምክልኻል ዓቕምና ንኽዓብን ደሕግዞ። ኣብ ቅርበትና ዝርከቡ ባክተርያታት ንፁሃት ንኸንከውን ደሕግዞና፤ ከምኡውን ኣብ ኣፍና ዝነብሩ ባክተርያታት ሕማም ይከላኸሉልና።

እዚ ይፈኩዎ ዩ?
 ኣብ ጥንት ግዜ ዝነበረ
 ማይክሮባዮም ኣፅኒዖም
 ንምፍላጥን ናይ ሕማም
 መንቀልታት ዝያዳ ንምርዳእን
 ተመራመርቲ ናይ ሰኒ
 ብዕኸኸን ናይ ዓዲ ምድሪ
 ቅሪታትን የፀገዑ
 ኣለዉ።

ፓርፊሮሞናስ

ሃደንቲ

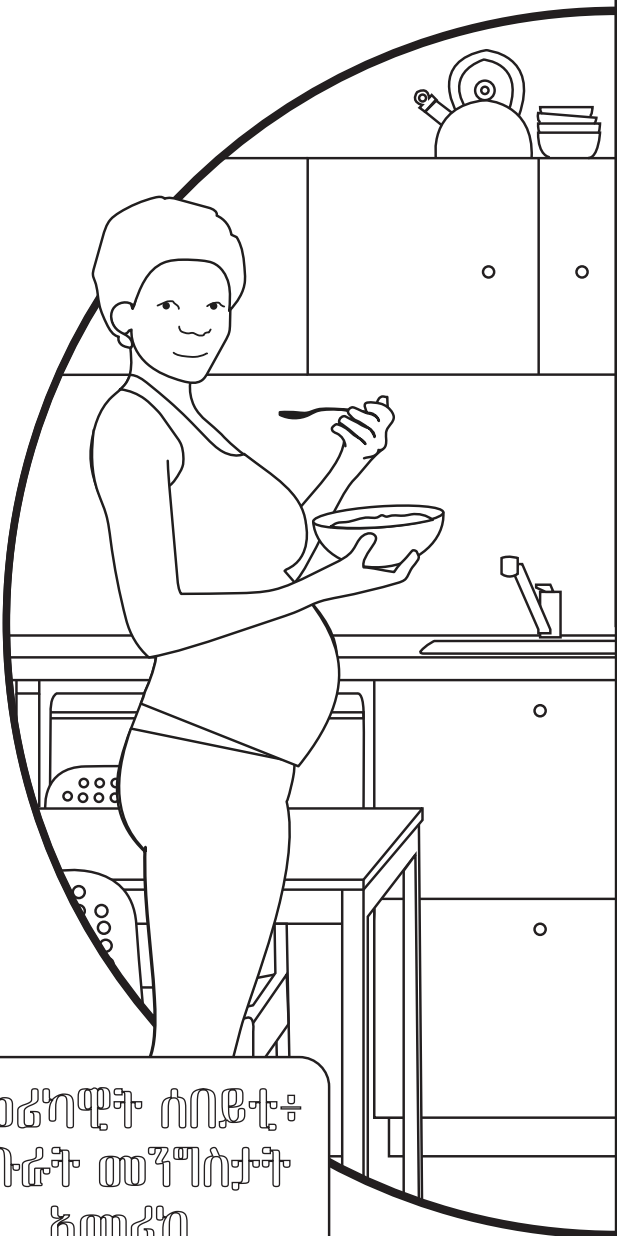
ሃደንቲ ወይ ድማ ኣብ ማእረር ዝተዋፈሩ ሰባት ተባሂሎም እውን ዝፍለጡ ምግብታት ዘገዳም ዝምገቡ እንትኹኑ ናይ ምግብም ዓይነታት ድማ በቢወቐቱ ይፈላለእዮ።

ቅድመ ኣስታት 10,000 ዓመታት ሕርሻ ቅድመ ምጽማር ኣብ መሬት ዝነበሩ ኩሎም ደቂ ሰባት ሃደንቲ እዮም ነይሮም።

ናይ ሎሚ ሃደንቲ ምስ ብእንዱስትሪ ዝበልፁ ሕብረተ ሰባት እንትነፃፀሩ ብጣዕሚ ዝተፈላለዩ ናይ ማዓናጡ ማይክሮቦዮማት ይርከቡዎም።

ሃዲዛውያን ሰባቶችን ህጻንን፥ ታንዛንያ

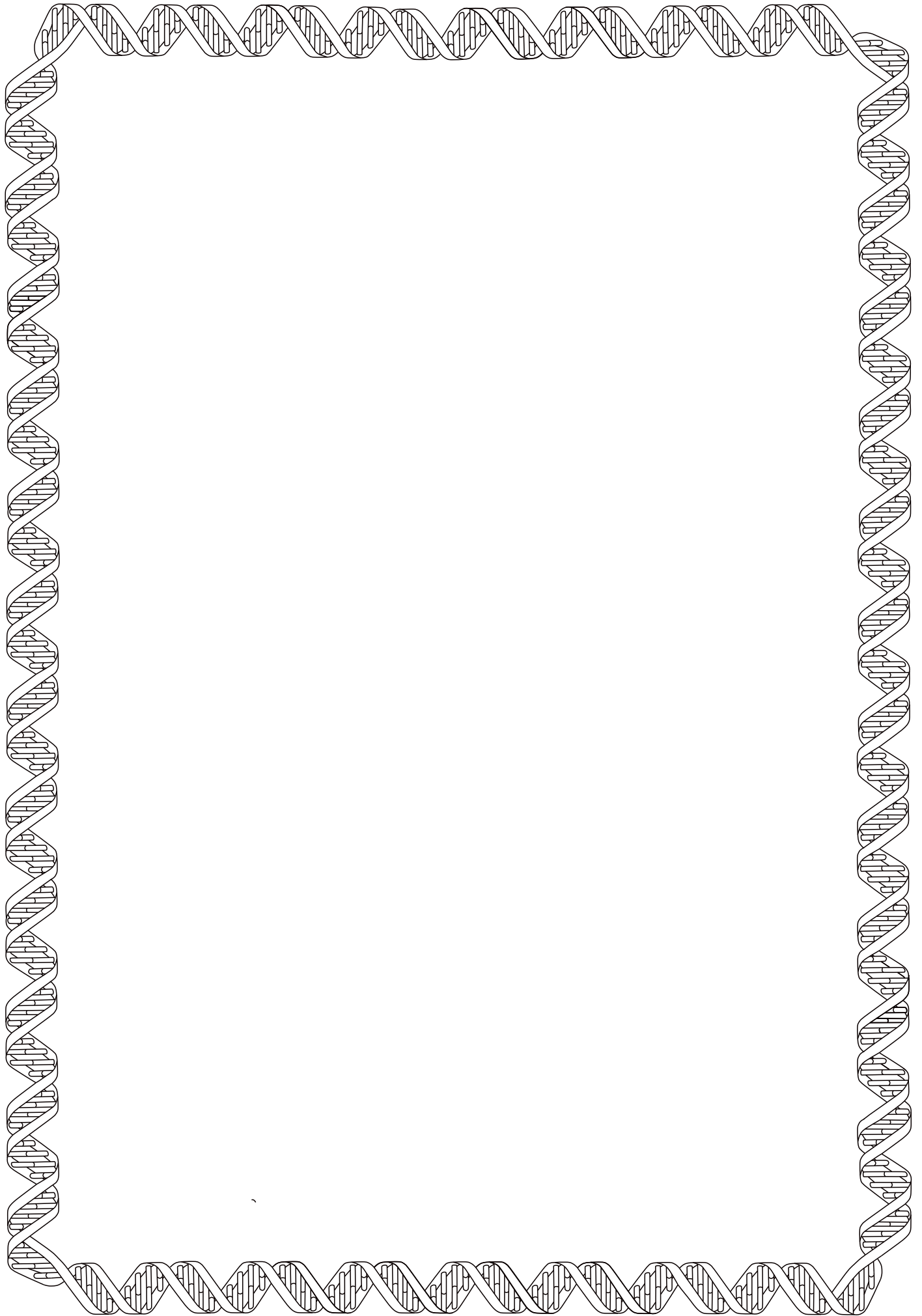
ኣመልካዊት ሰባቲ፥ ሕብረት መንግሥታት ኣመልካ

ብእንዱስትሪ ዝበልፁ ሕብረተ ሰባት

ብእንዱስትሪ ዝበልፁ ሕብረተ ሰባት ቀንዲ ተጠቀምቲ ካብ ሕርሻ ዝርከቡ ምግብታት እንትኹኑ ምፍራይ ምግብ ድማ ብውሱናት ሰባት ዝስራሕ ሞያዊ ንጥፊት እዩ።

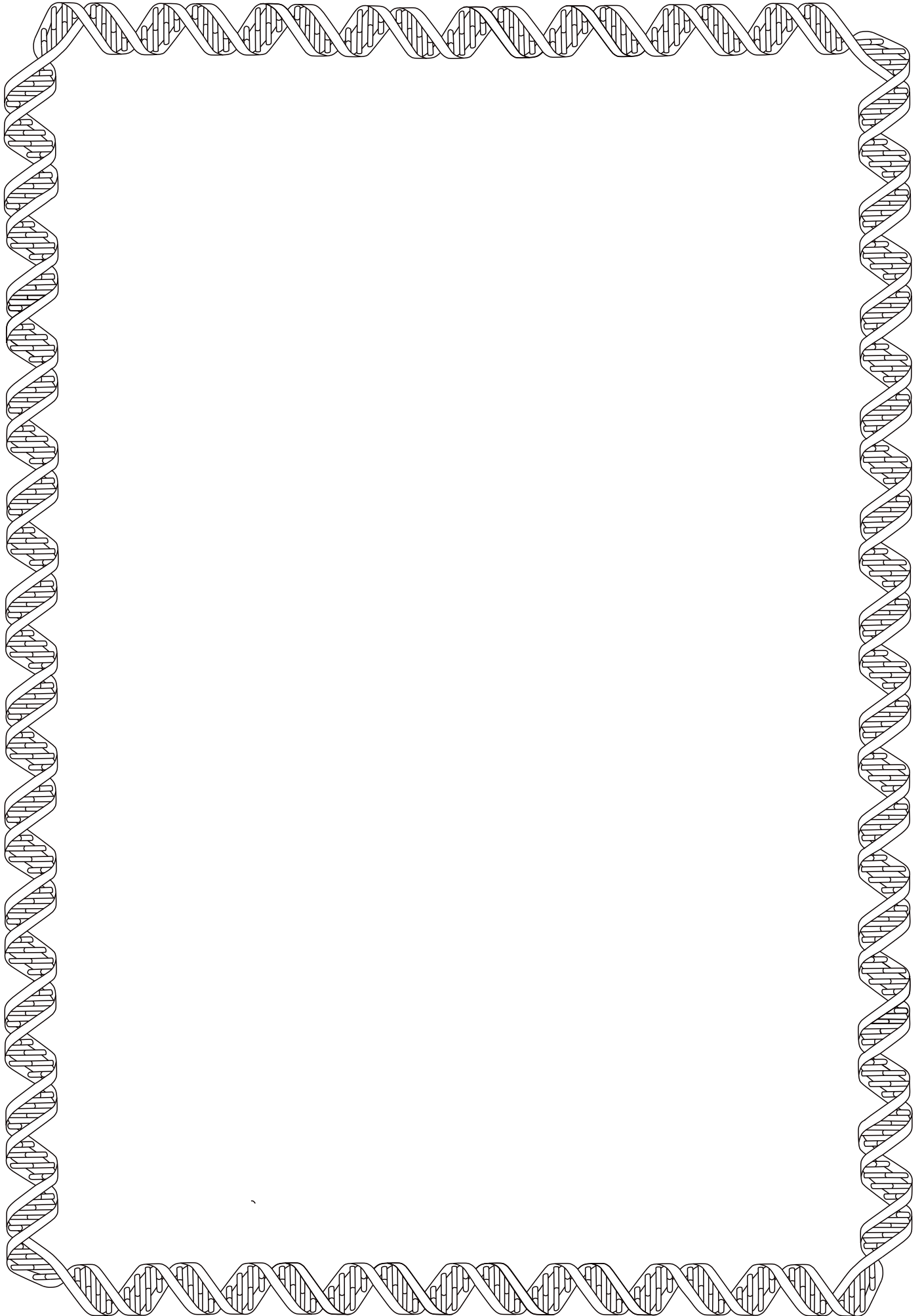
መካናይዜሽን፣ ምዕቃብን ምኽዛንን ቁልፊ መግለጺታት ብኢንዱስትሪ ዝተሓገዘ ሰንሰለት ምግብ እንትኹኑ መብዛሕትኦ ግዘ ምግብታት ኣብ ጥቕሚ ቅድመ ምውዓሎም ነዋሕቲ ርሕቐታት ይጓዳወዙ።

ሎሚ ብእንዱስትሪ ኣብ ዝበልፁ ዓድታት ዝነብሩ ህዝብታት ውሱናት ናይ ማዓናጡ ማይክሮቦዮማት ጥራሕ ስለ ዝርከቡዎም ንኣዲ ሓጺ ሱር ዝሰደዱ ተጂሳሕቲ ሕማማት ናይ ምቅላዕ ሰፊሕ ዕድል ኣለዎም።

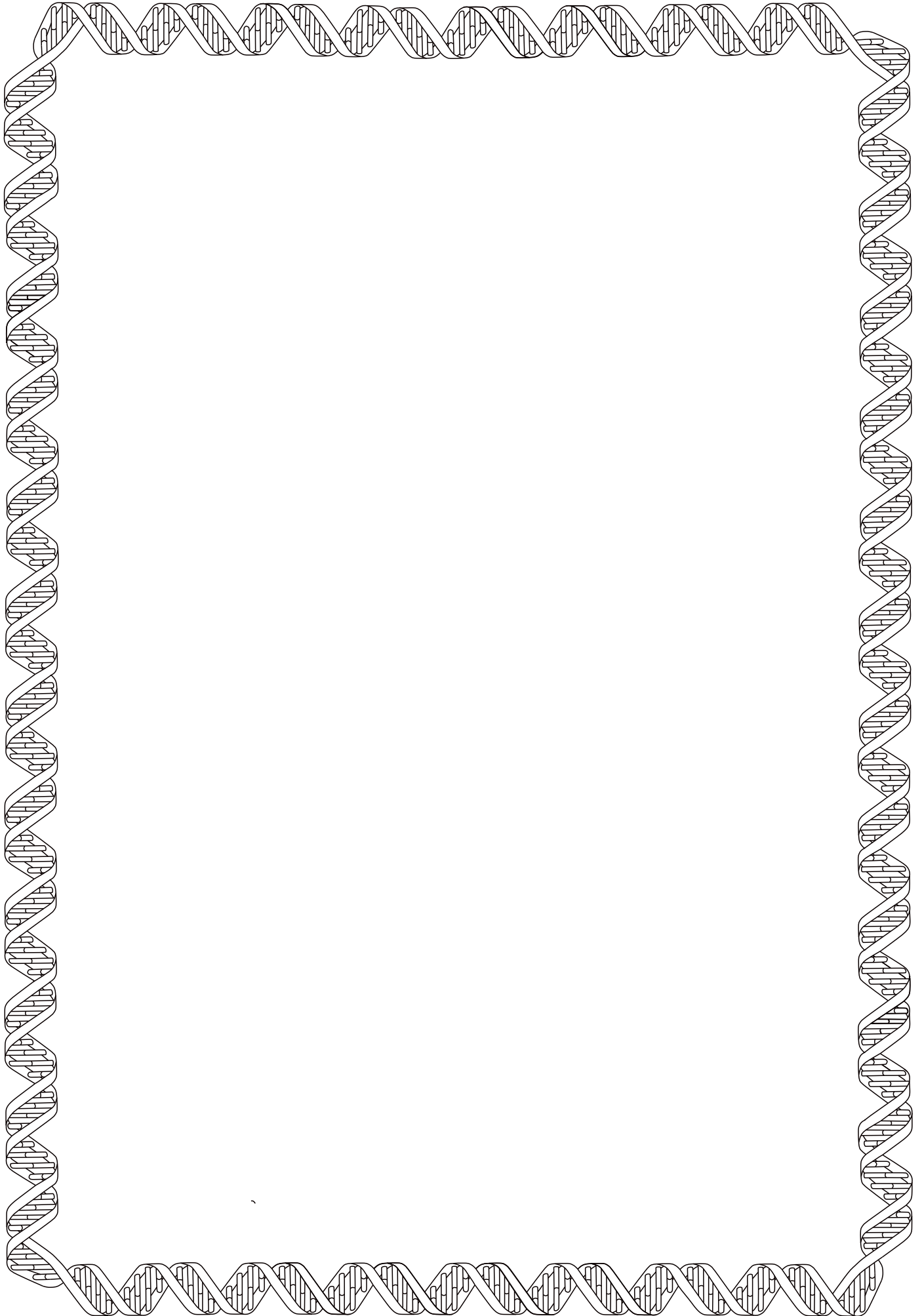

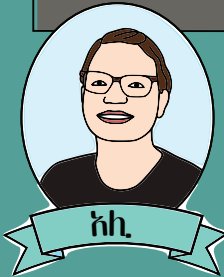

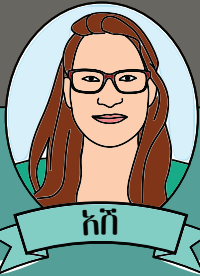

ቶካፍ ማክሶ ፕክንክ ንስነ-ፎልቀታዊ ስነ-ሰብ

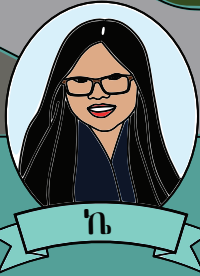
አኪ

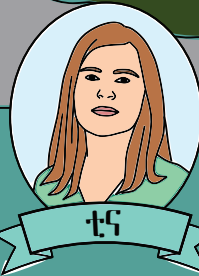
አሸ

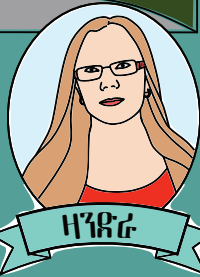
ጃሲ

ክ

ቲና

ዛንድራ

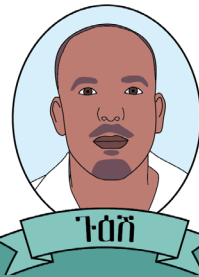
ጉዕዞ ናብ

ሳይንሳዊ መሰናዕት ስነ-ጥንቲ ሕብረ መሰሐፎ

ምሁራትን ተመራመረትን ስነ-ጥንቲ ኣብ ታሪኽ ወዲ ሰብ ዝለዓሉ ሕቶታት ንምምላስ ብሓዲ ከም ዝሰርሑ ተማሃሩ። ንሕና ባዓል መን ከም ዝኾናን ካብ መበቁል ደቂ ሰባት ጻሚሩ ክሳብ ናይ ማእኸላይ ዘመን ሕማማት ተላገብቲ ዘሎ ግዜ ብዘዕባ እንታይ ከም እነፅንዕን እንትንገልፅ ምሳና ይኹኑ። ብዘዕባ ጥንታውያን ፍልሰታትን ራድዮካርቦን ዴቲንግን ይመሃሩ። ተመራመርቲ ደቀቕቲ ቕጥታት ኣትክልቲ ብምጥቃም ብኸመይ ስለ ጥንታውያን ስርዓታት ኣመጋግባ ከምዘትንትኑ ይገንዘቡ። ብዘዕባ ቀለልቲ ሓቅታት ምልምማድ እንስሳታትን ኣብ ድሕሪ ፀባን ውፅኢታት ፀባ ምግብታት ዘሎ ሳይንስን ይፈትኹ። ብዘዕባ ጥንታውያን ሕማማትን ለበዳታትን የፅንዑ ከምኡውን ናይ ቀዳሞት ሰባት ማይክሮባዮም ይዳህስሱ።

ብተመራመርቲ ትካል ማክሶ ፕላንክ ንስነ-ፍልቀታዊ ስነ-ሰብ ተዳሊዉ

ብጉዕሽ ሙላው ናብ ቋንቋ ትግርኛ ተተርጎሙ። ብባራኺ ሃይለ ተኸሉ ተነቢቡ ተኣሪሙ።

ጉዕሽ

ባራኺ